

Vertaisille avoimen vertaisarvioinnin mahdollistaja: Peerage of Science - vertaisarviointipalvelu

Näkökulmat Julkaistu 06.09.2014 klo 16:31 Kirjoittaja Professori Janne Kotiaho, Jyväskylän yliopisto, Peerage of Science CC 4.0 BY

Maailmanlaajuisesti julkaistaan vuosittain n. 1.4 miljoonaa vertaisarvioitua artikkelia. Juuri vertaisarviointimenettely erottaa tieteelliset julkaisut muista. Nykymuotoinen vertaisarviointi on kuitenkin monin tavoin epätydyttävä menetelmä kaikkien toimijoiden näkökulmasta. Peerage of Science on uusi, kaikille tutkijoille avoin ja ilmainen palvelu, joka pyrkii tuomaan ratkaisun tieteellisen vertaisarvioinnin ja julkaisemisen haasteisiin.

The logo for Peerage of Science features the text "Peerage of Science" in a white, serif font, centered on a dark blue rectangular background with a subtle gradient and a thin white horizontal line below the text.

Miten Peerage of Science on erilainen?

Keskeisiä innovaatioita Peerage of Science -vertaisarviointipalvelussa on kolme. Ensimmäinen on avoin vertaisarviointi vertaisille: kukaan ei voi rajoittaa tutkijaa, joka on julkaissut vastaavana kirjoittajana yhdenkin tieteellisen vertaisarvioidun artikkelin a.k.a. vertaista, osallistumasta minkä tahansa palvelussa olevan käsikirjoituksen vertaisarviointiin. Toimittajat voivat kutsua palvelussa arvioitsijoita käsikirjoituksille kuten perinteisessäkin systeemissä, mutta Peerage of Science palvelussa heidän oikeutensa ei ole eksklusiivinen. Avoimuuden tai yksilön oman päätävävallan edistämiseksi kirjoittajat, arvioijat ja toimittajat saavat itse päättää toimivatko kokonaan avoimesti ja esiintyvät omalla nimellään, toimivatko kokonaan anonyymisti tai ovatko avoimia joitakin osapuolia (esimerkiksi lehtien toimittajat) mutta anonyymejä toisia kohtaan (esimerkiksi arviointia suorittavia vertaisia kohtaan).

Toinen keskeinen innovaatio on vertaisarvioinnin vertaisarviointi (*peer-review-of-peer-review*). Tämä keskeinen elementti Peerage of Science palvelussa kannustaa huolelliseen työhön ja tuottaa akateemisen vertaisarvioinnin laadunvarmuuden. Vertaisarvioinnin vertaisarviointiin perustuu laatumittari-indeksi (*Peerage Essay Quality, PEQ*) jota käytetään sekä tunnustuksen antamiseen hyvälle vertaisarvioitsijoille, että vertaisten arviointiin esimerkiksi rekrytointitilanteissa tai silloin kun tarjolla on vertaisarviointitehtävä tilaustyönä (esimerkiksi kongressiabstractien vertaisarviointi).

Kolmanneksi Peerage of Science rikkoo positiivisella tavalla perinteisen akateemisen julkaisuun kuuluvan lehtien eksklusiivisen yksinoikeuden harkita käsikirjoituksen julkaisemista. Palvelussa kirjoittaja käytännössä tarjoaa käsikirjoitustaan julkaistavaksi kaikille osallistuville lehdille samanaikaisesti, mutta toisaalta myös kaikkien lehtien toimittajilla on mahdollisuus tehdä julkaisutarjous proaktiivisesti mille tahansa palvelussa olevalle käsikirjoitukselle.

Missä nyt mennään?

Peerage of Science -vertaisarviointipalvelu julkistettiin marraskuussa 2011 ja se on jo osoittanut toimivuutensa. Tähän päivään mennessä 187 käsikirjoitusta on lähetetty palveluun, ja näistä kymmenet ovat päätyneet julkaistavaksi ja osa niin, että kirjoittajat ovat hyväksyneet palvelussa mukana olevalta lehdeltä saadun julkaisutarjouksen. Parhaassa tapauksessa tutkijat ovat saaneet käsikirjoitukselleen useita yhtäaikaista julkaisutarjouksia, joista ovat valinneet parhaimman.

Palvelussa voivat vertaisiksi rekisteröityä tutkijat, joilla on vähintään yksi julkaisu vertaisarvioidussa kansainvälisessä tieteellisessä lehdessä vastaavana kirjoittajana. Myös nuoret tutkijat, joilla ei vielä ole julkaisuja, voivat lähettää käsikirjoituksensa arvioitavaksi palveluun ja heistä tulee vertaisia automaattisesti kun heidän ensimmäinen artikkelinsa on hyväksytty. Peerage of Science -palveluun on rekisteröitynyt jo noin 1700 tieteen tekijää 64 maasta ja yli 600 tutkimusyhteisöstä, mukaan lukien maailman johtavia yliopistoja. 27 kansainvälistä tieteellistä lehteä käyttää palvelua. Peerage of Science on yhteisömuodoltaan yhteisöllinen yritys jonka ensisijaisena tarkoituksena on tutkijoiden etua tavoitellen edistää ja kehittää tieteen tekemistä, sen edellytyksiä, yhteiskunnallista asemaa ja arviointia. Tähän liittyen Peerage of Sciencen - vertaisarviointipalvelu pyrkii tieteenalasta riippumatta ratkaisemaan tieteellisen vertaisarvioinnin epäkohtia nimenomaan tieteen tekijän kannalta. Peerage of Science voitti huomattavan kansainvälisen palkinnon vuoden 2012 parhaasta tieteelliseen julkaisutoimintaan liittyvästä innovaatiosta. Palkinnon jakoi *Association of Learned and Professional Society Publishers* (ALPSP). Peerage of Science -idean takana ovat Jyväskylän yliopistossa toimivat tutkijatohtori **Janne-Tuomas Seppänen** ja professorit **Janne Kotiaho** ja **Mikko Mönkkönen**. Lisätietoa palvelusta [verkkosivuilla](#).